Produktie van gom elastiek (kollelet) in Tjiriengin, residentie Bantam.

Volgens een berigt van den adsistent resident van Tjiriengin komt de Ficus elastica (karet gambier, of karet betoel, of kollelet) in groot aantal voor in de distrikten Panimbang en Tjibiliong. De inlanders verkrijgen daaruit, door middel van diepe inkervingen in de schors, eene onzuivere elastieke gom. Een volwassen zwaarstammige boom kan reeds door inkervingen alleen, van 1 tot $1\frac{1}{2}$ pikol gom elastiek opleveren, terwijl deze bewerking na 5 jaren herhaald wordende, weder een even gunstig resultaat oplevert. Bedoelde ambtenaar berigt verder, dat ofschoon in de afdeeling Tjiriengin de handel in de kollelet reeds jaren geleden was bekend, de produktie echter zeer gering was en de verzamelde gom elastiek grootendeels door de bevolking gebruikt werd voor obors of flambouwen, doch dat sedert 1851 die handel aanmerkelijk is toegenomen en zich nog dagelijks uitbreidt, zoodat tot in Augustus dezes jaars reeds ruim 1500 pikols naar Batavia waren uitgevoerd. De bevolking erlangde vroeger voor deze getah van *f* 6 tot *f* 8 per pikol, doch thans wordt zij gretig opgekocht voor *f* 15 tot *f* 17 de pikol.

Uit deze mededeeling laat zich opmaken, van hoe groot belang de kultuur van de karet of kollelet is voor de inlandsche bevolking, eene kultuur, die geene bijzondere zorg of moeite vereischt en aanmerkelijke winsten belooft. Het kan niet anders dan wenschelijk zijn, dat de inlandsche bevolking ook in andere residentiën van Java op deze kultuur meer en meer worde oplettend gemaakt.

Nieuwe visschen van Banda Neira.

De heer Dr. E. H. H. Muhlert heeft de welwillendheid gehad eenige vischsoorten aan mij af te staan, welke hij te Banda Neira had verzameld. Bij deze soorten bevonden er zich vijf, welke nog niet van Banda bekend waren t. w. *Apis-*

tus fusco-virens QG., *Antennarius polyophthalmus* Blkr. *Amphiprion chrysargurus* Richards., *Julis* (*Halichoeres*) *dieschismenacanthus* Blkr. en *Saurida nebulosa* CV. Hierdoor wordt het aantal bekende vischsoorten van Banda op 84 gebragt. *Amphiprion chrysargurus* Richards. hield ik nog kort geleden voor dezelfde soort als *Amphiprion xanthurus* CV. doch sedert heb ik laatstgenoemde species te Batavia aangetroffen en vergeleken met mijn specimen van Amboina, hetwelk ik als *Amphiprion xanthurus* CV. beschreven heb doch tot *Amphiprion chrysargyrus* moet gebragt worden. Daaruit heb ik ontwaard, dat *Amphiprion chysargurus* Richards. inderdaad soortelijk van *Amphiprion xanthurus* CV. verschilt, niet alleen door oranjekleurige borst-, buik- en aarsvinnen, maar ook door hooger ligchaam, boller profiel, naar beneden uitstekenden doorn van de onderoogkuilsbeenderen enz.

Antennarius polyophthalmus en *Julis* (*Halichoeres*) *dieschismenacanthus* houd ik voor nog onbeschrevene soorten.

Eerstgenoemde is zeer na verwant aan *Chironectes pardalis*, CV. van Gorée, doch heeft langeren snuitdraad, veel minder talrijke rug- en rugvin-, en talrijker staart- en aarsvinvlekken. De rangschikking der vlekken bij *Chironectes pardalis* CV. is ook eenigzins anders en volgens de afbeelding er van in de groote Histoire naturelle des Poissons tab. 363 is de buikvin er vierstralig, het vlies des achtersten rugdoorns veel korter enz. Ik heb den soortnaam ontleend aan de talrijke oogvormige vlekken, waarmede ligchaam en vinnen geteekend zijn.

Julis (*Halichoeres*) *dieschismenacanthus* is kenbaar, behalve aan hare eigenaardige kleuren, aan de eerste rugvindoornen, welke aanmerkelijk divergeren en van welke de derde langer is dan de 2 voorste en de eerst op hem volgende. Aan deze divergentie heb ik den soortnaam ontleend.

De beschrijvingen van beide soorten volgen hieronder.

Antennarius polyophthalmus Blkr.

Antenn. corpore ovali compresso, altitudine 2 et paulo in ejus longitudine, latitudine $1\frac{4}{5}$ circiter in ejus altitudine; oculis diametro 4 circiter in

longitudine maxillae superioris; rictu subverticali postrorsum descendente; dentibus intermaxillaribus et inframaxillaribus pluriseriatis conicis subaequalibus; vomero-palatinis in thurmas 4 oblongas arcum efficientes dispositis, thurmis spatio glabro a se invicem remotis; apertura branchiali rotunda oculi diametro subaequali; cute toto corpore spinulis parvis, plurimis bifurcatis, conspicuis scabra; fimbriis capite corporeque parcis conspicuis; radio rostro libero tuberculo scabro apice rostri inserto, 4 circiter in longitudine corporis, apice clavato, fimbriato; pinna dorsali spinosa spina 1ª libera, obtusa, oblique antrorsum flexili, spina 2ª spina 1ª duplo fere altiore, obtusa, maxilla superiore paulo breviore, membrana scabra; dorsali radiosa et anali rotundatis, altitudine aequalibus, dorsali anali duplo longiore; caudali rotundata 4 circiter in longitudine corporis; ventralibus digitatis maxilla superiore paulo brevioribus; colore corpore pinnisque sordide flavo corpore viridi-fuscescente nebulato; corpore pinnisque ocellis majoribus et minoribus nigris flavo annulatis, ocellis dorso lateribusque parcioribus, ventre crebrioribus; lateribus insuper ocellis 3 dilutioribus pupilla flava, ocello 1° suprapectorali, 2° supraanali, 3° caudali; ocellis pinna dorsali p. m. 8 biseriatis serie superiore 5, pinna caudali plus quam 20 pluriseriatis, pinna anali p. m. 10, macula basi maculis ceteris omnibus majore; radio rostrali libero fusco annulato.

B. 6. D. 2—12 (2 poster. fissi). P. 10 (simpl.). V. 5 (simpl.). A. 7 (5 post. fiss.). C. 9 (omn. fiss.).

Habit. Banda Neira, in mari.

Longitudo speciminis unici 105‴.

Julis (Halichoeres) dieschismenacanthus Blkr.

Jul. (Halichoer.) corpore oblongo compresso, altitudine 4½ circiter in ejus longitudine, latitudine 2⅓ circiter in ejus altitudine; capite acuto 4⅓ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis 1⅓ circiter in ejus longitudine; oculis diametro 4⅓ circiter in longitudine capitis; linea rostrofrontali declivi rectiuscula; labiis carnosis; dentibus maxillaribus conicis rectis anticis 2 caninis mediocribus curvatis; dentibus oris angularibus magnis conicis; linea laterali ramosa; squamis lateribus 27 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali basi glabris, postice angulatis, dorsali spinis 4 anticis divergentibus 3ª, 2ª et 4ª longiore; pectoralibus in inferiore dimidio corporis insertis, obtusis, 7 et paulo, ventralibus acutis 8 et paulo, caudali convexa 6 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne antice rubro-violaceo postice aurantiaco, inferne aurantiaco-flavo; dorso lateribusque ubi rubro-violaceis fasciis 3 longitudinalibus fuscis; cauda fascia longitudinali fusca; capite superne rubescente inferne aurantiaco, vittis oculo-maxillari, suboculari et operculo-praeoperculari rubro-violaceis; pinna dorsali flava ocellis aurantiacis in series 3

longitudinales dispositis, spinam 4^m inter et 6^m macula magna profunde coerulea; pinna ante spinam 4^m violascente carmosino marginata; pectoralibus roseis basi flavis; ventralibus flavis radio 1° rubroviolaceo; anali aurantiaca medio vitta longitudinali rubra et ocellis rubris in seriem longitudinalem supra et infra vittam dispositis; caudali aurantiaca guttulis rubris.

B. 6. D. 9/11 vel 9/12. P. 2/12. V. 1/5. A. 3/11 vel 3/12. C. 14 et lat. brev.

Habit. Banda Neira, in mari.

Longitudo speciminis unici 90‴.

Scripsi Batavia Calendis Septembris MDCCCLII.

BLEEKER.